

STORTINGET

Representantforslag 261 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Kari Anne Bøkestad Andreassen

Dokument 8:261 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Kari Anne Bøkestad Andreassen om økt rekruttering av kommunepsykologer

Til Stortinget

Bakgrunn

Økt rekruttering av psykologer i kommunene er viktig for det kommunale tjenestetilbudet innen psykisk helse. Gjennom en endring i helse- og omsorgstjenesteloven ble alle kommuner fra januar 2020 pålagt å ha psykolog knyttet til seg.

I 2009 ble det etablert en tilskuddsordning for rekruttering av psykologer til kommunene, med utprøving av fire ulike modeller for å ta i bruk kommunepsykolog: samlokalisert med fastlege, integrert i avdeling for psykisk helsearbeid, ved helsestasjon og skolehelsetjeneste, og ved Familiens hus. I 2013 ble tilskuddsordningen endret. Kravet om å prøve ut bestemte modeller ble fjernet, og hensikten var snarere at psykologene skulle møte behovet til hver enkelt kommune.

Ved utgangen av 2019 var det gitt tilskudd til 615 psykologer i 380 av landets kommuner eller bydeler. Imidlertid viste tall fra Helsedirektoratet i 2018 at 75 prosent av psykologene var rekruttert til kommuner med mer enn 10 000 innbyggere, mens bare 8 prosent var rekruttert til kommuner med færre enn 5 000 innbyggere.

I forbindelse med lovfestingen av psykologkompetanse i kommunene ble tilskuddsordningen avviklet, og tilskuddsmidlene ble overført til kommunenes rammeoverføringer. I forkant av at tilskuddsordningen ble av-

viklet, advarte Psykologforeningen om at det kom til å bli vanskeligere for kommunene å beholde psykologene (Dagsavisen, 31. desember 2019).

Rekrutteringsutfordringer i flertallet av kommunene

I etterkant av at lovkravet trådte i kraft og tilskuddsordningen ble avviklet, er det meldt om utfordringer med å rekruttere psykologer til kommunene.

I SINTEF-rapporten «Kommunalt psykisk helse- og rusarbeid 2020» kommer det frem at 54 prosent av kommunene oppgir utfordringer med å rekruttere psykologer. 35 prosent oppgir at det er utfordrende å rekruttere psykologspesialister. Statistikken viser at utfordringene med å rekruttere psykologer er størst blant de minste kommunene:

«Det er størst andel av kommunene i Agder som har utfordringer med å rekruttere psykologer, der 70 prosent av kommunen har svart at det er utfordrende. Men det er også over halvparten av kommunene i Vestland, Troms og Finnmark, Møre og Romsdal, Nordland og Innlandet.»

Kommunepsykolog i spesialisering (KOMPIS)

Vestlandskommunene Alver, Austrheim, Fedje, Gulen, Masfjorden, Modalen og Osterøy har gjennom det interkommunale samarbeidet Nordhordland IKS satt i gang utviklingen av et prosjekt for å styrke rekrutteringen av psykologer til kommunene.

Prosjektet går ut på å tilby psykologer femårige utdanningsstillinger, slik at psykologene kan gjennomføre et spesialiseringsløp mens de er ansatt i kommunen. Prosjektet har dessuten til hensikt å skape et felles fagmiljø for psykologer i de syv kommunene, sentrert rundt det felles helsehuset som er etablert i det interkommunale samarbeidet. Mål for prosjektet er at spesi-

aliseringsløpet og oppbyggingen av et felles fagmiljø skal styrke rekrutteringen til psykologstillingene i deltakerkommunene og skape mer stabile tjenester.

En spesialistutdanning for psykologer innebærer fem års praksis etter norsk autorisasjon samt et bestemt antall timer veiledning og kurs og et skriftlig arbeid. Etersom spesialistutdanningen krever at en viss andel av praksisen avtjenes i spesialisthelsetjenesten, planlegges prosjektet i samarbeid med Helse Bergen HF. Prosjektet forestiller seg dessuten et samarbeid med Universitetet i Bergen om å tilby praksisplasser i kommunene for psykologstudenter.

Overfor Psykologtidsskriftet uttaler Psykologforeningens leder følgende om prosjektet:

«Meldingene fra våre medlemmer er entydige: I mindre kommuner er det en stor utfordring å etterleve lovkravet om psykologkompetanse. Å få lagt til rette for spesialisering og fagmiljøer er noe av det de etterlyser aller mest. Begge disse behovene svares godt ut av Nordhordlandprosjektet.»

Erfaringer fra allmennlegerekruttering

KOMPIS-prosjektet i Nordhordland bygger på erfaringer fra prosjektet ALIS-Vest som ble etablert i samme region i 2015. Prosjektet gikk nettopp ut på å tilrettelegge for utdanningsstillinger i kommunene for leger som ønsket å spesialisere seg i allmennmedisin. Formålet med prosjektet var å styrke rekrutteringen av allmennleger til kommunene samt å sikre et godt faglig innhold i spesialistutdanningen i allmennmedisin.

Siden 2017 har prosjektet fått statsstøtte for å dekke ekstrakostnadene som knytter seg til selve spesialistutdanningen. Selv om utfordringene med å rekruttere og beholde allmennleger i deltagerkommunene har økt parallelt med den nasjonale fastlegekrisen, viser evalueringer at kommunene i stor grad har rekruttert godt gjennom prosjektet.

Behov for statlig satsing

Forslagsstillerne etterlyser tiltak som gjør at kommunepsykologer blir et reelt tilbud i hele landet. Det er bekymringsfullt at særlig mindre distriktskommuner opplever problemer med å rekruttere og beholde psykologer, også etter at lovkravet trådte i kraft. Forslagsstillerne mener at det på samme måte som for fastlegene er

behov for rekrutteringstiltak for kommunale psykologer.

Forslagsstillerne mener modellen i Nordhordland – der psykologer tilbys utdanningsstillinger i et faglig miljø med flere kollegaer – fremstår som et lovende tiltak i møte med rekrutteringsutfordringene kommunene står overfor. Dersom kommunepsykologene skal møte kommunenes behov, er det etter forslagsstillerne syn viktig at et slikt initiativ kommer nedenfra, fra kommunene selv.

På samme måte som ALIS-Vest har vært avhengig av statlig drahjelp for å dekke ekstraavgiftene knyttet til utdanning og spesialisering, er det ifølge forslagsstillerne naturlig at et tilsvarende prosjekt for psykologer får en tilsvarende statlig støtte. Et prosjekt for kommunepsykologer i spesialisering må i alle tilfeller følges opp med følgeevaluering for å få svar på om prosjektet oppnår målene om å rekruttere og beholde psykologer i deltakerkommunene, samt om prosjektet tilbyr et spesialiseringsløp med et høyt faglig nivå.

Dersom en slik evaluering skulle vise gode resultater, mener forslagsstillerne det i neste omgang er naturlig å vurdere å opprette en nasjonal prosjektordning for kommunepsykologer i spesialisering.

Mange kommuner har utfordringer med å rekruttere psykologer. Lovfesting av psykologkompetanse har ikke endret på dette. Det trengs særskilte tiltak for å øke rekrutteringen av psykologer til kommunene og sikre tilrettelagte spesialiseringsløp og gode fagmiljøer, slik at flere nyutdannede psykologer søker seg til et arbeid i kommunehelsetjenesten.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen sikre statlig støtte til rekrutteringsprosjekter for kommunepsykologer som kan sikre spesialiseringsløp og utdanningsstillinger for psykologer i kommunene og bidra til sterke fagmiljøer.
2. Stortinget ber regjeringen sikre psykologer økt praksis i kommunehelsetjenesten i løpet av studiet.

8. april 2021

Kjersti Toppe

Kari Anne Bøkestad Andreassen